

Vztah mezi divadly a širokými vrstvami se mění vlivem různých okolností. Za nejdůležitější činitele v tomto ohledu je snad dlužno považovati situaci hospodářskou a shodu či neshodu mezi tendencemi převládajícími v divadelní praxi a mezi tendencemi převládajícími v současné společnosti.

V prvých letech novodobého českého divadla se valil jevišti proud současného myšlení národního. Bylo by zbytečno ukazovat na klady, které plynuly z tohoto souzvuku. Tehdy byla věc jasná, ale je dnes, za daných poměrů, možno organizovat aspoň zčásti podobnou shodu?

Obecenstvo dnešních divadel patří ve své většině k určitému společenskému stavu. Jeho vkus je eklektický. To znamená, že snese všechny směry a že nachází zálibení ve věcech nejrozličnějších, především pak v zábavě.

Na tomto vkusu jsou divadla závislá a pracují tedy eklekticky. Jejich programy jsou co nejpestřejší, aby poskytovaly témuž obecenstvu vždy nový a nový vzruch, jejich soubory jsou co nejširší — krátce: divadla se snaží vycházet svému obecenstvu vstříc a dělají, co žádá obecenstvo.

Ale vedle zmíněné vrstvy stálých návštěvníků divadel jsou vrstvy, které mají živý vztah k věcem kulturním, a přece přicházejí do divadla zřídka. Jsou to vrstvy hospodářsky slabší, ale jejich příslušníků je mnoho a v ohledu myšlenkovém jsou si velmi blízci. Lze říci, že je sjednocuje idea pokroku, idea demokracie, vývoje a živý smysl pro otázky současného života. Rozumí se, že především jde o příslušníky socialistických stran. Na pozadí jejich organizací bylo by snadné vybudovati síť nových návštěvníků divadel.

Pokud jsou známa stanoviska příslušníků skupin, které v této věci padají v úvahu, bylo by možno uskutečniti řečenou myšlenku za předpokladů, které lze shrnouti asi v tento smysl:

Kulturní složky socialistických organizací by vytvořily vlastní výbory, které by se soustředily v *Klubu divadelních pracovníků*. Činitelé sdružení takto v *Klubu* dbali by společně, aby divadelní akce složek, které zastupují, navzájem souvisely. Dbali by toho, aby kladné a jednotící skutečnosti vystupovaly při jejich práci do popředí a ze všech směrů, které procházejí jevišti, podporovali by ten, který podle jejich názoru je nejživotnější. Klub staral by se pak o to, aby organizovanému obecnstvu přiblížil oblast umění.

Je pravděpodobno, že by nové obecnstvo z vějíře divadelních směrů zvolilo jediný a že by se při této volbě zcela shodlo. Je pravděpodobno, že zájem tohoto nového obecnstva by divadlo omladil, že by přispěl k ustálení určitého uměleckého tvaru a konečně že by přispěl k řešení uměleckých otázek divadelních, v nichž by šlo opět o věci širokého celku národního.